

I LUFTEN. Palæstina har fået en ambassade i luftrummet. Goksøyr & Martens: 'Palestinian Embassy'. Foto: Reykjavik Arts Festival

TIL VANDS. Samarbejde og afhængighed afprøves til festivalens pressekonference. The Awareness Muscle Team: 'Press Conference'. Foto: Emergency Room

Torben Sangild, Reykjavik

Reykjavik Arts Festival sætter i år imponerende spot på kunstnergrupper og social engageret kunst. Slut med egoerne. Nu handler det i stedet om at arbejde sammen.

KONSTRUKTIV KUNST I KRISETIDER

Pressekorpsset er forsamlet i Den blå lagune, hvor danskfranske Thierry Geoffroy (alias Colonel) leder en såkaldt pressekonference sammen med sit Awareness Muscle Team. Vi står i det mælkehvid-turkise vand, bliver bombarderet med kritiske spørgsmål og er konstant dækket af kameraer fra hans assistenter, idet han vender pressens logik mod pressen selv. Og så skal vi danse. Vi skal danse langsomt to og to, mens vi diskuterer, hvad 'samarbejde' er for en størrelse. For, som Colonel siger, samarbejde er også, hvad franskmændene gjorde med tyskerne under Anden Verdenskrig. Bagefter skal vi slås, mens vi diskuterer afhængighed, og lave yoga, mens vi træner vores bevidstheds- og opmærksomhedsmuskler.

Nøgleordene for årets kunstfestival i Reykjavik er 'samarbejde', 'gruppearbejde' og 'uafhængighed'. Alle deltagere er nordiske kunstnergrupper eller samarbejder, så værkerne er kollektive. Der er noget befriende ved dette, ved, at det ikke handler om de allestedsnærværende kunstneregoer, men om at skabe noget sammen. Samarbejde er et nøgleord i krisetider, og der har i nogle år været en klar tendens til, at kunstnere skaber 'platforme' for dialog og samarbejde, som det hedder, snarere end værker i traditionel forstand.

Ideen er, at kunsten snarere end at skabe et færdigt udtryk skaber nogle rammer, hvori der kan foregå sociale aktiviteter, eller direkte opfordrer folk til at bidrage med et samarbejde. Denne tendens kaldes ofte for 'relationel kunst' med et begreb fra den franske kunstkritiker Nicolas Bourriaud. Ideen er her, at den sociale aktivitet kan være en model for vores tilværelse og for samfundet som helhed.

Det ses f.eks., når norske Goksøyr & Martens lavede en ambassade til Palæ-

stina i en luftballon, der svævede over Norge, mens norske og palæstinensiske politikere diskuterede og udvekslede diplomatiske tanker om forholdet mellem Norge og Palæstina. I Reykjavik ser man en video med denne ballonfærd, og så afholdes der desuden et seminar om forholdet mellem Island og Palæstina. I det hele taget er der mange seminarer og 'platforme', også nogle bogstavelige af slagsen, hvor kunsten og samfundet bliver diskuteret på alle tænkelige måder.

Den danske gruppe Wooloo har lavet et socialt projekt i den lille falsterske by Horbelev, hvor de fik indbyggerne til at udlåne deres fjernsyn til en stor skulptur og samtidig bruge den tid, de ellers ville bruge på at se tv, på at hjælpe til med at bygge den. Det er der kommet en yderst charmerende video ud af, hvor man ser forløbet fra borgernes indledende skepsis over for det oprindelige projekt til deres samarbejde om skulpturen.

DET ER EN SMUK fortælling, at sammen er vi stærkere, men samtidig må man også være kritisk over for de sociale platforme, når der snarere er tale om at bruge management-plusord som 'dialog', 'samarbejde' og 'møde', fordi det er trendy og lyder godt, men uden at have så meget at have det i. For det første mødes folk alle mulige andre steder end i kunsten, og det er bestemt ikke sikkert, at kunstens møder er de mest fordomsfri og tværkulturelle. For det andet er samarbejde ikke altid en god ting – det kommer an på, hvem man samarbejder med om hvad. Man kan have et så tæt samarbejde med sine sponsorer, at den kunstneriske frihed er truet. Og et kunstnerisk samarbejde kan gå ud over den præcision og koncentration, et individuelt udtryk kan have. Hvis man som nogle af grupperne herovre ►

TIL LANDS. Et moderne hus lavet i lutter strik: 'Knitting House'. Foto: Reykjavik Arts Festival

► blot laver en platform for diskussion mellem kunstnere, og ikke udstiller andet end den platform eller planlægger et tidsskrift, bliver det let noget indspist noget, der ikke behøver en offentlig udstilling.

Selv hvis man forsøger at være kynisk, er det svært ikke at være imponeret over Islands evne til at satse på kulturen i krisetider. Det er ikke en tilfældighed, at Reykjaviks største parti, Det Bedste Parti, er skabt som et protestparti og i høj grad består af kunstnere og musikere fra punkmiljøet. De sidder på borgmesterposten med den skæve komiker Jón Gnarr, ligesom Einar Örn fra Björks gamle band Sugarcubes sidder i byrådet. Selv om deres partiprogram var lettere karikeret, tager de nu ansvar, men forvalter politik på en anden måde end de traditionelle politikere. Mens de danske medier fortalte historien om, da Jón Gnarr blev valgt ind, har de ikke fulgt op på den realpolitiske linje, der fulgte, og som inkluderer et generelt forsøg på at maksimere borgerinddragelse, hjælpe de svageste og sikre en total gennemsigtighed i forvaltningen.

ISLAND ER BESLUTTET på at komme videre frem for at hænge fast i det økonomiske traume, og derfor var det ikke uden nervøsitet og varsler om ballade, at den dansk-svenske gruppe The Learning Site implementerede sit projekt, som går ud på at indstifte banker i de bygninger, der nu står tomme på grund af finanskrisen. Således har Reykjavik nu tilsyneladende Den Uundgåelige Fremtids Globale og Konsoliderede Bank, Den Internationale Bank for Etik og Æstetik, Tillidens Folkebank og mange andre. Hver 'bank' har et gennemført designet logo på den pågældende bygning, og turisten på gaden kan måske forveksle dem med rigtige pengeinstitutter.

Mange af disse bygninger er trist funktionalisme, og det er også denne type arkitektur, Elin Strand & The Beauty Council forholder sig til med deres strikkede 'Knitting House' – et gennemført strikket hus, man kan gå ind i, men som modsat betonbygninger har en blødhed og delvis gennemsigtighed.

UD OVER TENDENSEN til social platform og politisk kunst er der meget lydkunst og performancekunst på festivalen. Lydkunsten blomstrer i Norden i disse år, og uden for Reykjavik ligger LÁ Art Museum, hvor udstillingen specifikt angår lydkunst.

I værket 'Deconstructing Ikea' spiller den norske percussionist og lydkunstner Amund Sjølie Sveen med trækøller på fem superbillige tallerkener købt i Ikea. Efterhånden som tallerkenerne går i stykker, ændrer de tonehøjde, og udtrykket bliver rigere. Denne performance er projiceret ned på et bord med fem tallerkener af samme slags, så det næsten ser ud, som om den foregår i rummet med et spillende spøgelse.

Den finske kunstner Halldór Úlfarson har skabt sit eget instrument, 'Halldorofon', et cellolignende elektronisk strengeinstrument, der forlænger sine toner ved brug af feedback, resonansstrenger og andre effekter. Flere musikere og komponister har skabt musik for dette instrument, som han konstant forfiner og videreudvikler, og det kan virkelig noget med sin smukke og samtidig snerrende lyd. På LÁ Art Museum dokumenterer han sit seneste projekt,

der er lige så vanvittigt, som det er præcist: Han har skabt en melodi for pukkelhvaler og vil forsøge at lære hvalerne at synge den i et samarbejde med musikere og marinebiologer. Det er ikke helt så umuligt, som det lyder, for pukkelhvaler udskifter deres melodier flere gange om året, og da flere fuglearter jo er i stand til at overtage menneskeskabte lyde, hvorfor så ikke hvaler? Odds er måske ikke så gode, men hele projektet viser samtidig, hvordan vi mennesker har en evig stræben mod at kommunikere med andre dyr, selv om de sikkert er ligeglade med os.

VED ÅBNINGEN PÅ LÁ Art Museum udførte Jessie Kleemann og Iben Mondrup en rituel performance med stor vægt på det musikalske udtryk. Grønlandske Kleemanns performance var inspireret af shamanisme og trommedans. Med sort tøj, rødfarvet hår og en dæmonisk kraft gik hun fra det næsten skræmmende umenneskelige til en dialog med publikum, hvor to tilfældige kvinder endte på scenen som levende skulpturer, mens performerne som ved et bytte endte blandt publikum. Det kunne have været tårkrummende pinligt, men det var det ikke, og det skyldes ikke mindst Iben Mondrups vokale udfoldelser hen over elektronisk musik af Niels Lyngsø. Ikke ord, ikke egentlige melodier, men snarere vokalkunst med brug af hele registreret og hele kroppen.

Festivalen kalder sig '(I)ndependent People', en dobbeltydig titel, der både hylder det uafhængige, autonomien, og med sin parentes problematiserer den. Den socialt orienterede 'relationelle' kunst i disse år er mere konstruktiv, end den er negativ, og nogle vil mene, at kritisk kunst hører det 20. århundrede til. Nu skal kunsten hjælpe med at bygge op, ikke mindst efter finanskrisen.

Det er en forståelig idé og nogle gange en farbar vej for kunsten, men det må aldrig blive en erstatning for den kritiske refleksion og den unyttige, gådefulde absurditet. Heldigvis er disse andre strategier også repræsenteret på Reykjavik Arts Festival. Nogle gange er det befriende ikke at befinde sig på en 'platform' for 'dialog', men at opleve kunst, der med et præcist udtryk tilbyder en erfaring af forvirring, eftertanke og sær skønhed.

torben.sangild@pol.dk

Politiken var inviteret af Visit Reykjavik.

Reykjavik Arts Festival

I år om kollektivitet

18. maj-3. juni. Etableret 1970, først som biennale, siden som årlig begivenhed med en stigende grad af **internationalisering**. Dækker ud over billedkunst også musik, litteratur, teater og dans. I år har man sammensat et nordisk **billedkunstprogram** med kollektivitet som tema.

Han har skabt en melodi for pukkelhvaler

Potten, tiden og døden

Tre værker handler om jord på kunstfestivalen i Reykjavik.

A Kassen. Kling & Bang Galleri. Til 10. juli.

A KASSEN er kendte for deres finurlige værker, der nogle gange er så diskrete, at man helt kan overse dem, og som altid rummer en fin humor, der kan forvirre os på den gode måde.

Det er tit noget med at lave meget omstændelige indgreb, der har en meget lille effekt, altså det stik modsatte af den effektivitetslogik, der ellers præger vores samfund. Denne udstilling er ingen undtagelse:

Det, man ser på billedet, er et fotografi af en potteplante, og det brune 'maleri' ved siden af er den virkelige potteplante, som er pulveriseret, rørt op med klister og malet på væggen. De har

Foto: Pétur Thomsen

gjort det samme med en pakke blå kuglepenn, en mælkekasse, en stol, en porcelænselefant, en brosten og en cykel, som i pulveriseret form har hver sin farve og i øvrigt lugt.

Potteplantemonokromet lugter af muld, kuglepennemonokromet er blåt og lugter af blæk, stolen af savsmuld osv.

Det er både smukt, originalt og helt absurd.

IC-98: A View From the Other Side. Así Art Museum. Til 1. juli.

EN GANG imellem støder man ind i et værk, som ikke bare fascinerer, men direkte bevæger én.

Jeg sad samtlige 70 minutter i et mørkt rum med denne smukke videoinstallation og ønskede ikke at være noget andet sted. Det er en computeranimation, der fremstiller forvitringen af en virkeligt eksisterende neoklassisk fisketorvsbygning i Finland. Der er et indhold, som angår ejendomsspekulation (stedet er opkøbt af investorer), men det afgørende er stemningen, atmosfæren. Til ambient-agtig musik af Markku Hietaharju, spillet på kirkeorgel, følger man tiden gå, langsomt og meditativt.

Foto: Pétur Thomsen

Der er flere tidlag oven i hinanden, bl.a. døgnets tid og den tid, det tager for vegetationen helt at dække civilisationen. Planterne vajer sagte i vinden og når samtidig at vokse flere år på en time. Selv om der i begyndelsen er vasketøj, fisketønder og andet udstyr, ser man aldrig et menneske.

Man er alene på et sted, hvor civilisationen forgår. Månen vandrer på himlen, og en melankolsk lykke fylder rummet.

Rúri & Gunnlaugur M. Einarsson: Future Cartography. Así Art Museum. Til 1. juli.

I RUMMET hænger en række gigantiske og meget nøjagtige landkort. De viser ikke, hvordan Jorden ser ud nu, men i stedet, hvordan den vil se ud på tre udvalgte steder, når Arktis er smeltet. Der er ikke tale om dommedagsscenerier, tværtimod, for andet smeltevand og andre faktorer er ikke medtaget.

Der er tale om en strengt videnskabelig beregning af geografen Gunnlaugur M. Einarsson. Man kan her se, hvordan det sydvestlige Island med Reykjavik er markant decimeret, og byen Reykjavik stort set er forsvundet. Danmark er ikke med på udstillingen, men stort set hele

Foto: Pétur Thomsen

Danmark vil ligge under vand. Det er unægtelig tankevækkende at få det konkretiseret på denne måde, og det er velgørende, når kunsten benytter sig af hårde facts. Men selve den kunstneriske bearbejdning mangler nogle af de kreative muligheder, der er for at visualisere disse data. Kortene er flotte, men de kunne lige så vel være udstillet som posters på et klimatområde.

torben.sangild@pol.dk